

Konstanty Gaszyński

Poezje

WYDAWNICTWO
UNIWERSYTETU ŚLĄSKIEGO

Poezje

Prace Naukowe

Uniwersytetu Śląskiego
w Katowicach
nr 3708

50 lat
**Uniwersytetu
Śląskiego**
w Katowicach

Konstanty Gaszyński

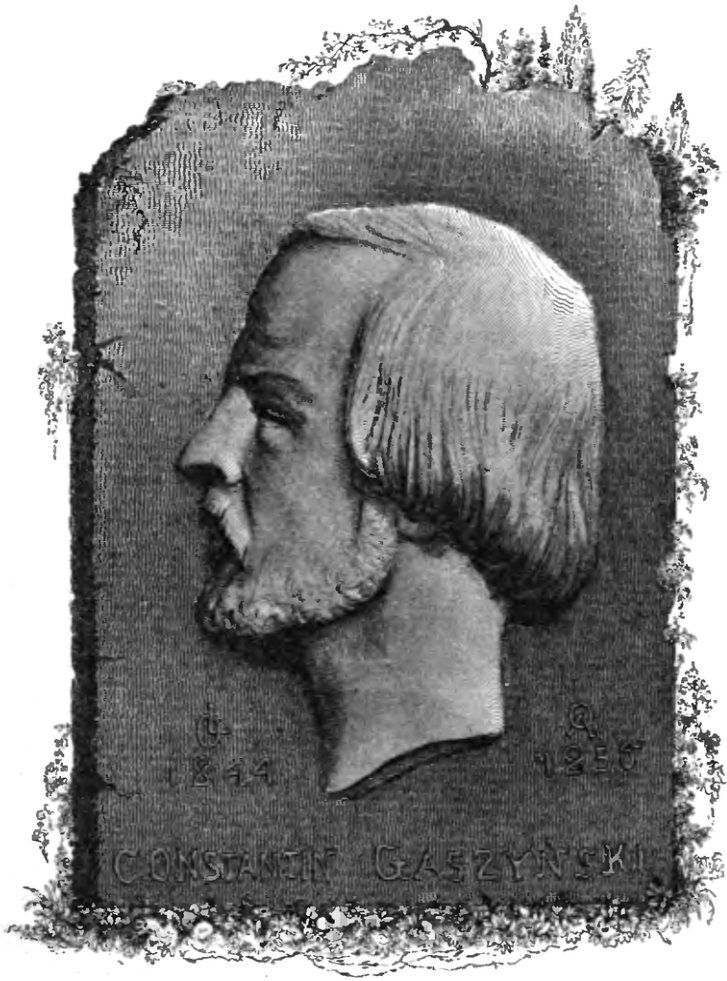
Poezje

opracował

Jacek Lyszczyzna

Redaktor serii: Edytorstwo Naukowe
Mariola Jarczyk

Recenzent
Marek Stanisław

Konstanty Gaszyński

Wstęp

Twórczość Konstantego Gaszyńskiego należy dziś do mało znanych w literaturze polskiego romantyzmu. Nazwisko poety kojarzy się najczęściej z postacią Zygmunta Krasińskiego, z którym bliskie więzy łączyły go od czasów nauki w Liceum Warszawskim, a także później, szczególnie w latach popowstaniowej emigracji.

Twórczość poetycka i prozatorska Gaszyńskiego, wydana w serii „Biblioteka Pisarzy Polskich”¹ w latach 1868 i 1874, nie doczekała się wznowień, nie licząc wyboru poezji z roku 1909². Przed laty Waław Kubacki stwierdzał, że „stanowisko Gaszyńskiego w dziejach polskiego romantyzmu wymaga stanowczej rewizji”³. Jego twórczość pozostaje praktycznie nieznana, poza wierszem *Czarna sukienka*, pojawiającym się w różnych antologiach. Nie była ona nigdy w sposób całościowy przedmiotem poważniejszego zainteresowania historyków literatury, poza monografią *Pielgrzym w kraju rozkoszy. O poezji Konstantego Gaszyńskiego*⁴.

Nieco lepiej rzecz wygląda z biografią poety. Pierwsze opracowania na ten temat pojawiły się w druku zaraz po jego śmierci: szkic Lucjana Siemieńskiego wydrukowany na łamach „Przeglądu Polskiego”⁵, przed-

---

¹ K. GASZYŃSKI: *Poezje. Wydanie zupełne*. [Oprac. L. ZIENKOWICZ]. Lipsk 1868; K. GASZYŃSKI: *Pisma prozaiczne*. [Oprac. L. ZIENKOWICZ]. Lipsk 1874.

² K. GASZYŃSKI: *Wybór poezji*. Oprac. S. MORAWIECKI. Brody 1909.

³ W. KUBACKI: *Opowieść z paryskiego bruku*. W: *Poezja i proza. Studia historycznoliterackie 1934–1964*. Kraków 1966, s. 145.

⁴ J. LYSZCZYNA: *Pielgrzym w kraju rozkoszy. O poezji Konstantego Gaszyńskiego*. Katowice 2000. Niniejszy wstęp jest skróconą i nieco zmienioną wersją wstępu tej książki.

⁵ L. SIEMIEŃSKI: *Konstanty Gaszyński*. W: *Portrety literackie*. T. III. Poznań 1868, s. 222.

mowa Leona Zienkowicza do zbiorowego tomu poezji Gaszyńskiego⁶, wspomnienia Stanisława Egberta Koźmiana⁷, a także ich anonimowa recenzja, opublikowana we lwowskim „Przewodniku Naukowym i Literackim”⁸. Cennym dokumentem biograficznym są wydane na przestrzeni ostatnich kilkudziesięciu lat zbiory korespondencji poety, kierowanej do Andrzeja Słowaczyńskiego⁹, Stanisława Egberta Koźmiana¹⁰, Lucjana Siemieńskiego¹¹ i Augusta Cieszkowskiego¹², oraz listy Zygmunta Krasińskiego do Gaszyńskiego. Nie zachowały się listy Gaszyńskiego do Krasińskiego, co wydaje się ogromną stratą ze względu na bliskość kontaktów łączących ich przez ponad 30 lat. Wiele szczegółów dotyczących biografii poety znaleźć można też w listach autora *Irydiona* do innych adresatów oraz w opublikowanej w ostatnich latach przez Zbigniewa Sudolskiego korespondencji Elizy z Branickich Krasińskiej¹³.

Ustalenia wymaga kwestia miejsca i daty urodzin poety. Wszelkie kwerendy archiwalne – jak pisał w artykule rozstrzygającym definityw-

---

⁶ WYDAWCA [L. ZIENKOWICZ]: *Konstanty Gaszyński*. W: K. GASZYŃSKI: *Poezje*. Wydanie zupełne...

⁷ S.E. KOŹMIAN: *Żywot i pisma Konstantego Gaszyńskiego*. Poznań 1872. Zbigniew Sudolski ogłosił z rękopisu fragmenty wspomnień, które nie znalazły się w wersji drukowanej; zob. S.E. KOŹMIAN: *Wspomnienie o Konstantym Gaszyńskim i wyjątki z jego listów*. W: Z. KRASIŃSKI: *Listy do Konstantego Gaszyńskiego*. Oprac. Z. SUDOLSKI. Warszawa 1971, s. 571–590.

⁸ [b. a.] *Przegląd krytyczny*. „Przewodnik Naukowy i Literacki”, 1873, t. 1, s. 489.

⁹ E. SAWRYMOWICZ: *Listy Konstantego Gaszyńskiego do Andrzeja Słowaczyńskiego (1833–1845)*. W: *Archiwum literackie*. T. XI. *Miscellanea z lat 1800–1850*. Wrocław 1967.

¹⁰ Z. JABŁOŃSKI: *Listy Konstantego Gaszyńskiego do Stanisława Egberta Koźmiana z lat 1832–1858*. W: *Archiwum literackie*. T. 1. *Miscellanea z okresu romantyzmu*. Red. S. PIGOŃ. Wrocław 1956, s. 179–180.

¹¹ S. KOSSOWSKI: *Konstanty Gaszyński a Lucjan Siemieński w latach 1851–66. Rozdział z dziejów epistolografii romantycznej*. W: IDEM: *Wśród romantyków i romantyzmu. Z życia i twórczości poetów z ośmioma podobiznami*. Warszawa 1916.

¹² K. GASZYŃSKI: *Listy do Augusta Cieszkowskiego (1845–1866)*. Ogł. S. BRYDZIŃSKA-OŚMÓLSKA. „Rocznik Koła Polonistów Słuchaczy Uniwersytetu Warszawskiego”. Warszawa 1927, s. 179–229.

¹³ E. KRASIŃSKA: *Listy z lat 1835–1876*. Oprac. Z. SUDOLSKI. Przeł. U. SUDOLSKA. T. 1–4. Warszawa 1995–1996.

nie kwestię imienia i panińskiego nazwiska matki poety Janusz Odrowąż-Pieniążek¹⁴ – są dziś skazane na niepowodzenie, ponieważ księgi metrykalne parafii uległy zniszczeniom. Najbardziej wiarygodna wersja – powtarzana przez najbliższych przyjaciół poety, znających go od czasów warszawskich: Zienkowicza, Koźmiana i Siemieńskiego¹⁵, z którym był Gaszyński w listownym kontakcie od początku lat pięćdziesiątych – głosi, iż urodził się on w Małej Wsi, w ziemi czerskiej, w województwie mazowieckim. Jako datę jego urodzenia wskazują oni zgodnie 10 marca 1809 roku. Zdaniem wymienionych autorów jego matką była Tekla z Bzowskich, co – jak udowadnia Odrowąż-Pieniążek¹⁶, powołując się na wypis z księgi zgonów parafii Borowno w okolicy Radomska – jest informacją prawdziwą, a więc w jakiś sposób uwiarygodnia także owe dane dotyczące miejsca urodzin Gaszyńskiego.

Innym tropem biograficznym w samej twórczości poety jest ogłoszony w „Pamiętniku dla Płci Pięknej” wiersz *Wspomnienie miejsc rodzinnych*, rozpoczynający się przywołaniem w pamięci sielskiego obrazu: „Ponad brzegiem Pilicy jest gaik różany”¹⁷. Świadectwo cytowanych biografów wydaje się więc całkowicie wiarygodne. Chodzić musi niewątpliwie o położoną w pobliżu Pilicy Małą Wieś, w obecnym, obowiązującym od 1 stycznia 1999 roku, podziale kraju znajdującą się w powiecie białobrzeskim, na północno-zachodnim jego skraju, przy granicy z powiatem grójeckim – tereny te w czasach przedrozbiorowych należały właśnie do województwa mazowieckiego i ziemi czerskiej.

Powtórmy więc wersję najbardziej prawdopodobną: Konstanty Gaszyński, syn Antoniego i Tekli z Bzowskich, urodził się 10 marca 1809 roku w Małej Wsi, położonej niedaleko brzegów Pilicy, w granicach

---

¹⁴ J. ODROWĄŻ-PIENIĄŻEK: *Do biografii Konstantego Gaszyńskiego. (Próba definitywnego rozstrzygnięcia kwestii imienia i nazwiska matki Konstantego Gaszyńskiego)*. „Ruch Literacki” 1979, z. 5, s. 371–374.

¹⁵ Zob. WYDAWCA [L. ZIENKOWICZ]: *Konstanty Gaszyński...*, s. IX; S.E. KOŹMIAN: *Żywoć i pisma Konstantego Gaszyńskiego...*, s. 4; L. SIEMIENSKI: *Konstanty Gaszyński...*, s. 222.

¹⁶ J. ODROWĄŻ-PIENIĄŻEK: *Do biografii Konstantego Gaszyńskiego...*, s. 372.

¹⁷ „Pamiętnik dla Płci Pięknej” 1830, t. 1, s. 54–55.

dawnej ziemi czerskiej, w powiecie grójeckim (dzisiaj białobrzeskim), w województwie mazowieckim¹⁸. Blisko było stamtąd do Warszawy, dlatego po śmierci ojca matka z dwoma synami i dwiema córkami przenieśli się właśnie tam, zamieszkując na Krakowskim Przedmieściu¹⁹.

W Liceum Warszawskim²⁰ zawiązała się przyjaźń pomiędzy Gaszyńskim, Krasieńskim²¹ i Koźmianem, kontynuowana w latach studiów uniwersyteckich. Gaszyński podjął je w 1828 roku, bywał też w tamtych czasach stałym gościem na spotkaniach literackich w salonie generała Wincentego Krasieńskiego. Salon ten gromadził kulturalną elitę Warszawy, głównie klasyków, ale trafiali tam i młodzi, przyszli romantycy, na ogół poszukujący dopiero swej drogi. Tutaj też poeta deklamował zebrany swój poemat heroikomiczny *Jaksjada*, którego bohaterem był Kajetan Jaksza Marcinkowski – obiekt żartów gromadzących się u generała Krasieńskiego klasyków.

Swą przyjaźń z Zygmuntem Krasieńskim Gaszyński potwierdził w dramatycznych okolicznościach. Stał on wraz z Konstantym Danielewiczem czynnie w obronie przyjaciela podczas zajęć na Uniwersytecie Warszawskim 14 marca 1829 roku. Wówczas to Leon Łubieński znieważył Krasieńskiego, który wskutek nacisku ze strony ojca nie wziął udziału w patriotycznej manifestacji, jaką stał się pogrzeb senatora Piotra Bielińskiego²², prezesa ówczesnego Sądu Sejmowego.

---

¹⁸ Tak też podaje datę i miejsce urodzin Gaszyńskiego Zbigniew Sudolski w nocie poświęconej poecie w opracowaniu *Literatura polska. Przewodnik encyklopedyczny*. Warszawa 1984, t. I, s. 287.

¹⁹ Rozległą panoramę życia społeczno-politycznego i kulturalnego Warszawy lat Królestwa Kongresowego opisuje w swej książce Alina Kowalczykowa (A. KOWALCZYKOVA: *Warszawa romantyczna*. Warszawa 1987).

²⁰ Gaszyńskiego i Dominika Magnuszewskiego z czasów nauki w Liceum Warszawskim wspomina Franciszek Salezy Dmochowski, który uczył tam w owym czasie języka polskiego i historii. Zob. F.S. DMOCHOWSKI: *Wspomnienia od 1806 do 1830 roku*. Oprac. Z. LIBERA. Warszawa 1959, s. 121–122.

²¹ O kontaktach pomiędzy Gaszyńskim i Krasieńskim w latach warszawskich zob. m.in.: M. JANION: *Zygmunt Krasieński – debiut i dojrzałość*. Warszawa 1962; Z. SUDOLSKI: *Krasieński. Opowieść biograficzna*. Warszawa 1997, s. 62–90.

²² Sprawę tę szczegółowo opisuje Zbigniew Sudolski (Z. SUDOLSKI: *Krasieński...*, s. 82–86). Zob. także M. BRANDYS: *Koniec świata szwoleżerów*. Wyd. II. Warszawa 1992, t. I, s. 443–452.

Za debiut literacki Gaszyńskiego uznaje się opublikowany w 1826 roku *Wiersz na zgon Stanisława Staszica*²³, w którym w patetycznej, klasycystycznej formie ukazana i sławiona jest postać zmarłego. Wiersz ten doczekał się recenzji w „Bibliotece Polskiej” – anonimowy autor w sposób życzliwy ocenia w niej młodzieńcze rymy.

W roku 1830 wspólnie z Leonem Zienkowiczem oraz przy współpracy Dominika Magnuszewskiego, Konstantego Danielewicza i kilku innych młodych literatów Gaszyński wydawał „Pamiętnik dla Płci Piękiej”²⁴, pismo o charakterze literackim, redagowane na wysokim poziomie. Drukowano tu poezję, prozę oraz recenzje, utwory prozą zamieszczał także Krasiński. Zdobyte doświadczenia przydały się Gaszyńskiemu w późniejszej pracy redaktorskiej w Aix-en-Provence.

Wśród drukowanych w „Pamiętniku dla Płci Piękiej” autorów wymienić można m.in.: Kazimierza Brodzińskiego, Maurycego Gosławskiego, Stanisława Jachowicza, Franciszka Kowalskiego, Stanisława Egberta Koźmiana, Rajnolda Suchodolskiego oraz przekłady, m.in. utworów Washingtona Irvinga. Gaszyński pisał wówczas *Piosnki sieliskie*, z których część opublikował właśnie tam. Ich wydaniu w formie książkowej stanął na przeszkodzie wybuch powstania, choć praca nad przygotowaniem tomu była już na tyle zaawansowana, że ogłoszono na niego prenumeratę²⁵. Koźmian w swych wspomnieniach pisze, że Gaszyński „miał już przygotowane dwa tomiki swych poezji do druku”²⁶. Niektóre z tych utworów weszły później w skład tomu poezji z 1844 roku. W wydaniu z 1856 roku większość została odrzucona przez autora widzącego w nich płody młodzieńczej muzy.

Najwięcej spośród drukowanych wówczas na łamach prasy wierszy Gaszyńskiego ukazało się w kolejnych zeszytach I i II tomu „Pamiętnika

---

²³ K. GASZYŃSKI: *Wiersz na zgon Stanisława Staszica*. Warszawa 1826. Przedr. A. KRAUSHAR: *Towarzystwo Warszawskie Przyjaciół Nauk 1800–1832: monografia historyczna osnuta na źródłach archiwalnych*. T. 3. Warszawa 1905, s. 436–437.

²⁴ Zob. J. LYSZCZYŃNA: „Pamiętnik dla Płci Piękiej” – romantyczne pismo przedlistopadowej Warszawy. W: *Stolice i prowincje kultury. Księga jubileuszowa ofiarowana Profesor Alinie Kowalczykowej*. Red. J. BRZOZOWSKI, M. SKRZYPCZYK, M. STANISZ. Warszawa 2012, s. 138–141.

²⁵ „Pamiętnik dla Płci Piękiej” 1830, t. 3, s. 93.

²⁶ S.E. KOŹMIAN: *Żywoć i pisma Konstantego Gaszyńskiego...*, s. 5.

dla Płci Pięknej”. Większość z nich nosi znamiona młodzieńczej, mało oryginalnej twórczości, w różnym stopniu udanej artystycznie – podejmowane są tu typowe dla poetyki sentymentalnej motywy miłości, przyjaźni i marzeń, upływu czasu i przemijania, tęsknoty i rozstania, wreszcie strumyków, słowików i róż.

Wiersze Gaszyńskiego pojawiały się także w innych czasopismach: na łamach „Rozmaitości Warszawskich”, w wydanym przez Antoniego Edwarda Odyńca noworoczniku „Melitele” i w tygodniku „Motyl”²⁷.

Gaszyński jest autorem komedii *Wariat z potrzeby*, wystawionej w 1829 roku w Teatrze Rozmaitości, a w roku następnym ogłoszonej drukiem²⁸. W roku 1830 opublikowana została także jego powieść *Dwaj Śreniawici. Romans historyczny z czasów Władysława Łokietka oryginalnie napisany*²⁹. W tło historyczne wpisane zostały w niej wątki przygodowe i romansowe, których bohaterami są tytułowi Śreniawici.

Z perspektywy późniejszych dokonań pisarskich Gaszyńskiego powieść ta może wydawać się anachroniczna i schematyczna, stanowi jednak ciekawą próbę stworzenia osadzonego w polskich realiach historycznych romansu walterskotowskiego. Na jej podjęcie wpływ miały z pewnością prozatorskie doświadczenia Krasińskiego, który przed rokiem 1830 opublikował powieści *Grób rodziny Reichstałów* oraz *Władysław Herman i dwór jego*, a na łamach „Pamiętnika dla Płci Pięknej” – *Mściwy karzeł i Masław, książę mazowiecki* oraz *Teodoro, król borów*. Szczególnie wiele łączy *Dwóch Śreniawitów* z powieścią *Władysław Herman i dwór jego* – ich autorzy sięgają do czasów piastowskich i wzorem Waltera Scotta wpisują fikcyjne wątki przygodowe i romansowe w tło historycznych wydarzeń. Koloryt historyczny stanowił raczej odzwierciedlenie romantycznych wyobrażeń o opisywanej epoce. Jednak porównanie obu utworów wykazuje niewątpliwą przewagę Krasińskiego. Ta mimowolna konfrontacja literacka dotycząca powieści historycznej sprawiła więc chyba, że Gaszyński zaniechał twórczości na tym polu.

---

²⁷ „Motyl” 1929, nr 7, s. 110.

²⁸ K. GASZYŃSKI: *Wariat z potrzeby. Krotofila ze śpiewkami w jednym akcie. Originalnie napisana*. Warszawa 1830.

²⁹ K. GASZYŃSKI: *Dwaj Śreniawici. Romans historyczny z czasów Władysława Łokietka oryginalnie napisany*. T. 1–3. Warszawa 1830.

Constantin Gaszyński

Poésies

Résumé

Le recueil comprend presque tous les ouvrages poétiques de Constantin Gaszyński, publiés pour la première fois après plus de 150 ans, lorsque, dans la série *Biblioteka Pisarzy Polskich*, ils sont parus en 1868, à Leipzig, sous le titre *Poezje. Wydanie zupełne (Poésies. Édition complète)*. Ici, on a inclus tous les textes de Gaszyński dont la paternité est certaine : aussi bien ceux inclus dans ses recueils poétiques que ceux qui étaient publiés dans la presse avec sa signature. On a donc réimprimé seulement ces textes dont on sait à coup sûr qu'ils avaient été écrits par Gaszyński.

Étant donné que le poète incluait dans des publications subséquentes certains poèmes qui avaient été publiés auparavant, parfois d'ailleurs modifiés, on a donc décidé d'accepter chaque fois la dernière version comme valide.

Le recueil de poèmes de Gaszyński, un des poètes remarquables polonais du courant romantique, permettra sans aucun doute de mieux connaître la littérature de cette époque-là.

Spis treści

Wstęp (*Jacek Lyszczyna*) 7

Wiersze z lat 1826–1830

- Wiersz na zgon Stanisława Staszica 27
Godność kobiet (z Szyllera) 31
Ptasznik (z Millevoie) 33
Młodość 34
Wieczorny obłok. Z angielskiego poety P. Wilson 37
Śmierć młodej dziewczyny. Pieśń nowogrecka. Tłumaczenie z C.C. Fauriel 38
Pierwsza miłość 39
Do Elwiry. Dumanie z Alfonsa Lamartina (*Gdy przy tobie, mych uczuć przed-
miocie jedyny...*) 42
Do Elwiry. Dumanie z Alfonsa Lamartina (*Nieraz Cyntii nazwisko...*) 43
Dwie róże 45
Ostatnie marzenie miłości 45
Świat marzeń 48
Ideały (z Szyllera) 49
Bądź zdrowa 51
Oczy piękności 52
Pieśni serbskie 53
Melodia irlandzka (z Tomasza Moore) (*Tu jest altana, którą tak lubiła...*) 55
Jelonek 56

Z tomu *Pieśni pielgrzyna polskiego*

Przejście Niemna przez wojska polskie 61

Z tomu *Poezje* [1844]

Do czytelnika 65

Pieśni i dumania 67

Pożegnanie. Do*** 67

Czerwony Dwór 68

Piosnki i ballady 70

Polska powstająca (pieśń na nutę barkaroli z opery *Niema z Portici*) 70

Wspomnienie o Maju (na nutę *Maja*) 71

Wypowiedzenie opieki w dziewiętnastym wieku 73

Pocałowanie 75

Oświadczyzny 75

Odjazd 76

Pieśń żniwiarska 76

Polowanie 77

Melodia irlandzka (z Tomasza Moore) (*Popłyni ze mną, dziewczę hoże...*) 78

Piosnka irlandzka (z Tomasza Moore) (*Miłość, o Luba, mieszka...*) 79

Sonetety 80

Wiara stracona 80

Gwiazda Betleem 81

Powrót miłości 81

Serenada 82

Fontanna Wokluzy 83

Florencja 83

Wiersze różne 85

Rocznica 29 listopada 85

Pamiętce Artura Zawiszy 87

Do Emilii Plater i Marii Raszanowicz, walczących w szeregach powstańców litewskich 90

Łza, kropla rosy i zefir 91

Przesłanie do*** 91

Wzięcie Warszawy 92

Z tomu *Poezje* [1856]

I Sielanka młodości 97

II Sonety 106

Do Sonetu 106

Do Matki 107

Moja poezja 107

Do kochanki 108

Do Adama Mickiewicza (posyłając mu kilkanaście sonetów) 109

Pożegnanie. Do Z.K. 109

Zima 110

Tęsknota do Włoch	111
Homer	111
Dant	112
Szekspir	113
Ostatni dzień Olimpu (myśl z Henryka Heine)	113
Salvator Rosa i Bajron	114
Malarstwo we Włoszech	115
Malarze flamandzcy	116
Artysta i krytycy	116
Sztuka starożytna	117
Pamiętce Rajnolda Suchodolskiego	118
Italia (do Scipiona du Roure)	118
Pius IX	119
Dziś	120
Jutro	121
Pojutrze	121
Do A.C.	122
Pamiętce Edwarda Jełowickiego	123
Dwa obozy	123
Na szczycie Alp (myśl z G. Herwegh)	124
Noc prowaucka	125
Do***	125
Aix	126
Marsylia	127
Avignon	127
Święta Grota (La Sainte Baume)	128
Dom czworokątny w Nimes	129
Areny rzymskie w Arles	130
Korsyka	130
Wspomnienie Korsyki	131
Bad-Baden	131
Florencja	132
Rzym starożytny	133
Bazylika św. Piotra w Rzymie	134
Okolice Rzymu (Campagna di Roma)	134
Neapol	135
Pomnik Kościuszki w Zuchwyl pod Solurą	136
Jungfrau przy zachodzie słońca	137
Na jeziorze Thune w Szwajcarii	137
Italia (z Filicaja)	138
Burza (z Sainte-Beuve)	139
Sonet (z Petrarka) (<i>Jakąż myślą natchniona...</i>)	140

Allegrì (z Augusta Barbier)	140
Sonet (z Petrarcka) (<i>Widziałem ja na ziemi...</i>)	141
Italia (ze Scipiona du Roure)	142
Sonet (z Torkwata Tassa)	143
Aix (z Wiktora de Laprade)	143
Przedśmiertny zapis (z L. Uhlanda)	144
Tadeusz Kościuszko (z Augusta Barbier)	145

III Dzień ósmy września 1831 w Krakowie 146

IV Elegie, pieśni i piosnki	157
Wędrowiec samotny	157
Tęsknota za krajem	158
Elegia	160
Mogiła Sułkowskiego w Egipcie	162
Aniołowie strąceni	163
Do Wiktora de Laprade (odpowiedź na wiersz jego do wygnańców polskich)	164
Elegia (na śmierć Ludwiki S., dziesięcioletniej Polki, zmarłej w Paryżu dnia 8 marca 1846 r.)	165
Łzy mężczyzny (tłumaczenie z niemieckiego z Anastazego Grüna)	167
Do zobaczenia! (odjeżdżającym Polkom)	168
Pamiętka (w imionniku Ludwika M***, Włocha)	170
In hoc signo vincetis (do braci na tułactwie)	172
Prowancja	173
Wspomnienie miejsc rodzinnych (naśladowanie z Tomasza Moore)	174
Excelsior (tłumaczenie z amerykańskiego poety Longfellow)	175
Odjazd z Prowancji	176
Samotność (myśl z Byrona)	178
Doświadczenie	178
W Imionniku (Polce, Pannie Anieli M***)	180
Usque ad finem	181
Żyjący grób	182
Olszyna Grochowska	183
Do Francuzów (z okoliczności poezji Kazimierza Delavigne <i>La Varsoivienne</i>)	185
Do Matki Polki	187
Ajaccio	188
Rzeź oszmiańska w 1831	191
Trzy natchnienia	192
Widzenie carskie	194
Polka	195
Do młodej dziewczyny siedzącej nad źródłem	196
Zajęcie Rosieñ przez powstańców (wiersz Juliuszowi Gruzewskiemu przypisany)	197

W imionniku. Angielce, Miss***	198
Widmo Ojczyzny. Do***	199
Śmierć jenerała Sowińskiego	200
Jaskółki (naśladowanie z Beranżera)	202
Narodowa nuta (w imionniku Wojciecha Sowińskiego)	204
Zazdrość	205
Czarna sukienka	206
Młody minstrel (z Tomasza Moore)	207
Piosenki (naśladowane z <i>Buch der Lieder</i> Henryka Heine)	208
Tęskny (w rodzaju pieśni ludu)	209
Śmierć żołnierza	210
Duch piosnek	211

V Ballady 212

Kazimierz Puławski	212
Gość Czeczeńca	216
Czarna tanecznica	219
Wesele Hajkony	224
Dwaj przyjaciele	228
Złe oko	231

VI Wiersze różne 236

Pogrzeb Murada Baszy w Alepie	236
Wspomnienie młodości przy pomniku księcia Józefa Poniatowskiego w Lipsku	238
Syn i Matka	241
Sen wygnańca	243
W imionniku nieznaney Polce. Pannie***, posyłając jej listek cyprysu	246
Do Władysława Oleszczyńskiego	247
Krzysztof Kolomb (z Szyllera)	247
Epilog	248

Kilka pieśni dla kraju

Przesłanie do walczących braci	253
I Skowronek	254
II Obłok	255
III Bał warszawski	257
IV Żurawie	259
V Męczennik	260
VI Pieśń powstańców przy zimowym ognisku	261

Résumé 263

Fotografia na okładce:
grób Konstantego Gaszyńskiego w Aix-en-Provence
Autor zdjęcia: Jacek Lyszczyna

Wizerunek na stronie 5: Konstanty Gaszyński
Staloryt Antoniego Oleszczyńskiego
według wzoru Władysława Oleszczyńskiego,
opublikowany w 1856 r. w Paryżu

Redaktor: Joanna Szewczyk

Projekt okładki: Anna Krasnodębska-Okreglicka

Redaktor techniczny: Małgorzata Pleśniar

Korektor: Renata Śliż

Łamanie: Bogusław Chruściński

Copyright © 2018 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336

ISBN 978-83-226-3249-9

(wersja drukowana)

ISBN 978-83-226-3250-5

(wersja elektroniczna)

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 17,0. Ark. wyd. 15,0. Papier
offset. kl. III, 90 g Cena 20 zł (+ VAT)

Druk i oprawa: "TOTEM.COM.PL Sp. z o.o." Sp.K.
ul. Jacewska 89, 88-100 Inowrocław

CONSTANTIN GASZYŃSKI
1809 – 1866
POÈTE POLONAIŚ
COMBATTANT
DE L'INSURRECTION POLONAISE
DE 1830
DIRECTEUR DU MEMORIAL D'AIX

ISSN 0208-6336
Cena 20 zł (+ VAT)

ISBN 978-83-226-3250-5

9 788322 632505

Więcej o książce

